

Nader onderzoek huismussen

Schuur Koppelweg 14

Doesburg

Arnhem, 24 juli 2018

Colofon

Titel	: Nader onderzoek huismussen
Subtitel	: Schuur Koppelweg 14 Doesburg
Projectnummer	: 18.063b
Datum	: 24 juli 2018
Veldonderzoek	: T. van de Zilver
Auteur(s)	: T. van de Zilver
Goedgekeurd door	: T. Kooij
Opdrachtgever	: Sloopadviseurs.nl
Contactpersoon	: Tjeerd Hendriks

Bezoekadres : Snelliusweg 40-18
Postcode : 6827 DH Arnhem
Telefoon : 026-2001900

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza B.V. is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Wettelijk kader	5
2.1 Soorten	5
3. Gebiedsbeschrijving	8
3.1 Voorgenomen ingreep	10
4. Onderzoeksmethode.....	10
4.1 Huismussen.....	10
4.2 Uitwerking en rapportage	11
5. Resultaten	12
5.1 Huismussen.....	12
6. Conclusies.....	13
6.1 Huismussen.....	13
Bronnen.....	14
Literatuur	14
Websites	14

1. Inleiding

In een eerder onderzoek heeft Ekoza (in opdracht van sloopadviseurs.nl) een ecologische *quickscan* gedaan in en rond een vervallen schuur aan de Koppelweg 14 te Doesburg. Men is voornemens deze schuur te slopen om vervolgens woningbouw op de locatie te realiseren.

In deze voorafgaande *quickscan* werd een beoordeling gegeven van de huidige en potentiële aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren, en de te verwachten effecten van de voorgenomen sloop op deze soorten. Tijdens dit onderzoek werd de inschatting gemaakt dat de schuur en omgeving een potentieel leefgebied kunnen zijn voor huismussen.

Huismussen zijn wettelijk beschermd. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden zal rekening gehouden moeten worden met beschermde soorten. Vervolgonderzoek is noodzakelijk om definitief te bepalen of huismussen aanwezig zijn en gebruik maken van de schuur en omgeving.

Indien huismussen voorkomen zullen de effecten van de werkzaamheden op deze soorten beoordeeld worden. Als er negatieve effecten te verwachten zijn, dient bepaald te worden of een ontheffing in het kader van de *Wet natuurbescherming* noodzakelijk is.

In hoofdstuk 2 staat het wettelijke kader uiteengezet, waaraan getoetst dient te worden. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ingrepen. Hoofdstuk 4 geeft een korte beschrijving van de onderzoeksmethodes die gebruikt zijn. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek besproken en getoetst aan de *Wet natuurbescherming*. Ten slotte worden in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen gegeven.

2. Wettelijk kader

Sinds 1 januari 2017 is de nieuwe *Wet natuurbescherming (Wnb)* van kracht. Deze wet vervangt 3 wetten:

- de Natuurbeschermingswet 1998
- de Boswet
- de Flora- en faunawet

Het bevoegd gezag komt bij de provincies te liggen. De *Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)* blijft verantwoordelijk voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij etc.

De Wet natuurbescherming is gericht op de bescherming van:

- Natura 2000-gebieden
- Soorten
- Houtopstanden

Dit onderzoek heeft enkel betrekking op soorten, in dit geval de huismus (*Passer domesticus*). In dit hoofdstuk zal daarom ook alleen de soortenbescherming besproken worden.

2.1 Soorten

Onder de *Wet natuurbescherming* geldt, net als onder de *Flora- en faunawet*, een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren.

De *Wnb* kent drie beschermingsregimes

- soorten van de Vogelrichtlijn
- soorten van de Habitatrichtlijn
- overige soorten

Vogelrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de *Vogelrichtlijn* vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Ingevolge artikel 3.1 is het verboden om:

1. Opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. Opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. Eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. Opzettelijk vogels te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de *Habitatrichtlijn* vallen soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de *Habitatrichtlijn*, Bijlage I en II van het *Verdrag van Bern* en Bijlage I van het *Verdrag van Bonn*. In de Bijlagen van de *Verdragen van Bern en Bonn* worden ook vogels genoemd.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.5 (Bern bijl. II, Bonn bijl. I) verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Opzettelijk dieren te verstoren;
3. Opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.6 (Bern bijl. I en II, Bonn bijl. I) verboden om dieren of planten te verkopen, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden, tenzij het gaat om gefokte of gekweekte dieren of planten.

Andere soorten

Onder het beschermingsregime *andere soorten* vallen soorten waarvan er geen Europese verplichting tot bescherming is. Dit zijn soorten die vanuit nationaal belang extra bescherming behoeven. Ingevolge artikel 3.10 is het verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

De beschermde status van soorten kan per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. In dit geval gaat het om de provincie Gelderland. Ook *RVO* (bevoegd gezag in deze) heeft een lijst met vrijgestelde soorten welke te vinden zijn in de *Regeling natuurbescherming* artikel 3.31 en Bijlage 10. Vrijstelling wordt verleend wanneer de handeling verband houdt met de volgende activiteiten:

1. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
2. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
3. een bestendig gebruik of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten, of
4. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Zorgplicht

Artikel 1.11 van de *Wnb* voorziet in een algemene verplichting voor eenieder om voldoende zorg te dragen voor *Natura 2000*-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Het betreft bovendien niet alleen dieren en planten van soorten waarvoor de *Vogelrichtlijn* en de *Habitatrichtlijn* specifieke beschermingsmaatregelen eisen, maar alle in het wild levende planten en dieren.

De zorgplicht is als een open norm geformuleerd in het eerste lid van artikel 1.11. In het tweede lid wordt de zorgplicht iets geconcretiseerd door te bepalen dat de zorgplicht in elk geval inhoudt dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een *Natura 2000*-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de bescherming van dieren en planten van soorten waarvoor geen specifiek beschermingsregime geldt op grond van hoofdstuk 3, heeft de zorgplicht zelfstandig betekenis. Op grond van de zorgplichtbepaling moeten schadelijke handelingen in beginsel achterwege worden gelaten dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

Jaarrond beschermde nesten

Onder de oude *Flora- en faunawet* waren vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest verdeeld over vijf categorieën. Voorlopig wordt door de Provincies en de Rijksoverheid voor de *Wnb* dezelfde lijst met soorten gehanteerd. Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

Categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich ergens anders te vestigen.

3. Gebiedsbeschrijving

Het plangebied betreft een terrein met een te slopen schuur aan de Koppelweg 14 te Doesburg. Het terrein ligt langs de Oude IJssel. Ten noorden van het plangebied, aan de overkant van de weg, liggen in onbruik geraakte sportvelden en een vervallen en overgroeid terrein van de voormalige gemeentewerf. Ten oosten van het plangebied staan enkele woningen en gebouwen van de oude gemeentewerf. Tot slot ligt ten westen een zanderig braakliggend terrein, waar voorheen een bedrijfspand stond. In *Figuur 1* is de globale ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied in de regio Doesburg. De schuur is rood gemarkeerd.

De schuur is gebouwd begin jaren '60 als opslagruimte voor kolen en gasflessen. Tot voor kort was de schuur in gebruik als opslag voor de stadswerf van de gemeente Doesburg. Daarnaast was een deel verhuurd aan particulieren en een recreatiebedrijf.

De schuur heeft een betonnen vloer, geen spouwmuren, en een V-vormig golfplaten dak. In het midden bevindt zich de dakgoot, die aan de voorzijde uitmondt in een kapotte regenpijp. Water loopt hier vrij langs de muur naar beneden. Aan de achterzijde van de schuur is de dakrand afgebroken en zijn en de blootliggende draagbalken deels weggerot.

De schuur is onderverdeeld in verschillende, op zichzelf staande opslagruimten. Enkele van deze ruimten hebben plafondplaten, waardoor een kleine vliering is ontstaan tussen het golfplaten dak en het plafond.

Zowel dit terrein als het plangebied zelf hebben een zanderige bodem waarin vermalen puin is bijgemengd. Op deze bodem bevindt zit een grasrijke pioniersvegetatie.

Aan de zuid- en oostkant is het terrein afgebakend met een goed onderhouden ligusterheg. De kant van de weg is afgezet met een ruim twee meter hoog roestvrijstalen hek. De westzijde is aan de voorste helft afgebakend met een laag, gemetseld muurtje. De achterste helft van de westzijde afscheiding bestaat uit struiken en jonge bomen.

Figuur 2 geeft een impressie van de schuur en de rest van het plangebied.

Figuur 2. Impressie van de schuur en het plangebied.

3.1 Voorgenomen ingreep

De gemeente Doesburg wil de schuur slopen om zo ruimte te maken voor woningbouw.

4. Onderzoeksmethode

Iedere dier- en plantengroep heeft zijn eigen methode van inventarisatie om een zo goed mogelijk beeld te verkrijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soorten of groepen. Nesten van huismussen zijn jaarrond beschermd (categorie 2).

4.1 Huismussen

De huismus zoekt nestgelegenheid in holtes van gebouwen, meestal onder de dakpannen. Daar broedt de huismus in kleine tot middelgrote kolonies. Het broedseizoen begint half april en duurt tot en met augustus, waarbinnen 2 tot 3 legsels zijn. Huismussen komen niet verder dan enkele honderden meters vanaf de broedplaats en ook jonge dieren in het stedelijk gebied blijven binnen 2 kilometer van de nestplaats waar ze opgegroeid zijn.

Naast geschikte broedplaatsen dient voldoende voedsel aanwezig te zijn in de vorm van zaden, bessen, bloemknoppen, en ook broodkrumels lusten ze graag. De jongen worden gevoerd met insecten. Bij het zoeken naar voedsel is de aanwezigheid van schuil- en vluchtmogelijkheden van groot belang. Bij voorkeur bestaat de dekking uit stekelige struiken, en groenblijvende begroeiing tegen gevels.

Tot slot zijn ook een plaats om te zonnebaden (zonnige struiken en dakranden) en een zandbad (braakliggend terrein) te nemen noodzakelijk. De warmte van een zonnebad maakt parasieten actief en deze worden vervolgens in het zand uitgeschud.

Inventarisatie

Huismussen zijn koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Voor het vaststellen van broedgevallen van de huismus is op territoriaal en nest-indicerend gedrag gelet. Dit kan zijn het vertonen van baltsgedrag, zingende mannetjes, de aanwezigheid van een paartje bij een potentiële nestplaats, transport van nestmateriaal, of als de jongen geboren zijn, transport van voedsel of ontlasting-pakketjes.

De veldbezoeken zijn uitgevoerd conform het Kennisdocument Huismus. Veldonderzoek begon 1 à 2 uur na zonsopkomst, en duurde een uur. Tijdens deze periode zijn huismussen het meest actief. In de loop van de ochtend neemt de zangactiviteit af.

De veldbezoeken zijn zoveel mogelijk uitgevoerd tijdens goede weersomstandigheden: rustig, zonnig weer met gemiddelde temperaturen. Onder dergelijke omstandigheden worden de beste resultaten verwacht. Ook een hoge luchtvochtigheid of lichte motregen bij zacht, windstil weer kunnen gunstig zijn voor de zangactiviteit.

Aangenomen kan worden dat er geen broedende huismussen aanwezig zijn als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond. Voor dit onderzoek zijn vier veldbezoeken uitgevoerd, waarvan de details in

Tabel 1 zijn weergegeven.

Tabel 1. Bezoekdata en weersomstandigheden.

Bezoek	Datum	Tijd	Weersomstandigheden (bewolking, wind, temp, luchtvochtigheid)
1	24 mei 2018	15:30 – 16:30	100%, 10 km/h 21°C 69%
2	29 mei 2018	6:30 – 7:30	0%, 10 km/h 13°C 91%
3	12 juni 2018	6:30 – 7:30	50%, 10 km/h 13°C 87%
4	20 juni 2018	7:00 – 8:00	0%, 5 km/h 16°C 94%

4.2 Uitwerking en rapportage

Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de *Wet Natuurbescherming* worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn.

5. Resultaten

5.1 Huismussen

In het plangebied zelf zijn geen nesten van huismussen gevonden, of huismussen met gedrag dat daarop wijst. Wel is éénmalig een huismus in de coniferen-heg gezien. Bij nadere inspectie van de heg werd geen nest gevonden. Ook tijdens de overige veldbezoeken werd geen verdere activiteit op deze plek waargenomen. Waarschijnlijk ging het dus om een foeragerend individu ergens uit de buurt.

Om een completer beeld te krijgen van het gebruik van de omgeving door huismussen, is gedurende twee veldbezoeken ook in de nabije omgeving van het plangebied naar huismussen gezocht. *Figuur 3* geeft een overzicht van de huismus-activiteit op de planlocatie en in de omgeving van de Koppelweg.

Figuur 3. Activiteit van huismussen in de omgeving van het plangebied. Daadwerkelijk waargenomen, of verwachte nestlocaties, zijn gemarkeerd in het rood.

De kern van de huismus-activiteit in de buurt bevond zich in en rond de woonwijk ten oosten van het plangebied, rond de Looiersweg. Hier werd volop gefoerageerd en sociaal gezongen vanuit bomen en struiken. Ook werden er op veel dakranden roepende mannetjes of paartjes waargenomen. Hieruit kan worden geconcludeerd dat er op die locaties onder de dakpannen een nest zit. Soms werd dit nest ook daadwerkelijk gezien (door de aanvoer van voedsel), of waren de kuikens te horen.

Tijdens de veldbezoeken werden slechts enkele huismussen op enige afstand ten westen van de Looiersweg waargenomen. Het ging hier steeds om foeragerende of anderzijds incidenteel aanwezige individuen, die waarschijnlijk wel hun oorsprong in of rond de woonwijk hadden.

Op het zanderige terrein op en ten westen van het plangebied werden geen huismussen waargenomen. Er zijn geen waarnemingen gedaan van huismussen die een zandbad namen.

Effectenbeoordeling

Huismussen maken het gehele jaar door gebruik van hun verblijfplaats. In de periode maart tot en met september gebruiken huismussen hun verblijfplaats als nest en in december tot en met februari gebruiken ze hun verblijfplaats als schuilplaats tegen de kou. De periodes kunnen verschillen vanwege klimatologische omstandigheden. De minst kwetsbare periode en dus de periode waarin het beste gewerkt kan worden nabij verblijfplaatsen van huismussen is in oktober en november.

In en rond de schuur zijn geen nesten van huismussen of frequent actieve individuen waargenomen. Het plangebied behoort dus niet tot essentieel leefgebied van huismussen. De voorgenomen werkzaamheden zullen derhalve geen negatief effect opleveren voor deze soort. Er hoeven geen maatregelen genomen te worden voor de huismus.

6. Conclusies

De *Wet natuurbescherming* is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Niet alleen de instandhouding van verblijfplaatsen is van belang, maar ook de instandhouding van het leefgebied. Te allen tijde dient men de zorgplicht in acht te nemen. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet.

6.1 Huismussen

Er zijn geen huismusnesten vastgesteld binnen het plangebied, waardoor een direct negatief effect van de werkzaamheden op huismussen is uitgesloten. Verblijfplaatsen van huismussen in de bebouwing buiten het plangebied zullen ook geen negatief effect ondervinden van de werkzaamheden, omdat deze op voldoende afstand liggen (200m). Daarnaast is er voldoende alternatief foerageergebied in de directe omgeving van het plangebied aanwezig.

Concluderend is er voor de geplande sloopwerkzaamheden geen ontheffing in het kader *Wet natuurbescherming* is nodig.

Bronnen

Literatuur

- Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12.
- Netwerk Groene Bureaus, 2017. Soortinventarisatieprotocollen. Versie juli 2017.

Websites

- www.floron.nl
- www.google.nl/maps
- www.ndff.nl
- www.openstreetmap.org
- www.sovon.nl
- www.verspreidingsatlas.nl